

Ühiskonnaainete aastaplaanid

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: AJALUGU	Klass: 5 (MYP 1)
	1. osa	2. osa	
Osa pealkiri	Ajalooallikad ja ajaarvamine	Eesti ajalugu ja kultuur	
Põhimõiste	Aeg, koht ja ruum	Globaalsed mõjud	
Seotud mõisted	Vaatenurk, kultuur	Identiteet, vastastikune mõju, kultuur	
Globaalne kontekst	Orienteerumine ajas ja ruumis	Identiteedid ja suhted	
Uurimuslik väide	Ajalugu on ajas ja ruumis orienteerumise alus, mille mõistmine sõltub vaatenurgast, kogemusest ja kultuurist.	Üksikisiku, rahva ja riigi saatus sõltub nii globaalsetest mõjudest kui iga inimese enda valikutest.	
MYP ainegrupi õpieesmärgid	A (teadmine ja mõistmine), B (uurimine), C (edastamine)	D (kriitiline mõtlemine)	
Õpipädevused	Enesejuhtimisoskused – edukas aja- ja töö planeerimine – peab kinni tähtaegadest; võtab kaasa vajalikke töö- ja õppevahendeid Digioskused: otsingumootor, Eesti ajaloo andmebaasid internetis, padlet	Mõtlemisoskused – kriitiline mõtlemine – tõlgendab andmeid Digioskused: Eesti ajaloo andmebaasid internetis	
Sisu	Mis on ajalugu? Kuidas ajalugu uuritakse? Kuidas ajalooallikaid liigitatakse? Mis vahe on faktil ja arvamusel? Muuseumid ja arhiivid. Ajaloo andmebaasid internetis. Millega tegelevad arheoloogid? Ajaarvamine.	Asustuse kujunemine, muinasaeg, uued oskused (põlluharimine, karjakasvatus, savinõude valmistamine, talirukki kasvatamine, mitmeväljasüsteem, pronksi ja raua kasutuselevõtt) Eestlaste arengutase muinasaja lõpus. Muistse vabadusvõitluse põhjused, tähtsamad sündmused. Muistse vabadusvõitluse tagajärjed. Linnakultuuri tulek. Kirikuelu. Liivi ja Põhjasõja tagajärjed. Vana	

		hea Rootsi aeg. Talupoja tööd ja tegemised. Möisaelu. Riigiks saamise eeldused: pärisorjuse kaotamine, ülikooli taasavamine, ärkamisaeg. Eesti Vabariigi loomine ja elu vabas Eestis. Läbiv teema: Miina Härma Gümnaasiumi loojate, õpilaste, õpetajate ja vilistlaste panus Eesti ajalukku ja tänapäeva.
Kokkuvõttev tegevus	<ol style="list-style-type: none"> 1) Õpilane sooritab kontrolltöö ajaloo-alase sõnavara ja ajaarvamise peale (kriteerium A) 2) Õpilased koostavad ühistööna veebinäituse (www.padlet.com) "Meie ajalood", kus iga õpilane jäädvustab enda isikliku lugu (nime päritolu, minu kodu kõige vanem ese, sarnased näod ajaloost https://www.ra.ee/ilme/web/jne) (kriteerium B, C). Õpilane peab viitama kõikidele kasutatud allikatele. 	<ol style="list-style-type: none"> 1) Kontrolltöö §7–11 (sh allikaanalüüs OPVL meetodiga) Kriteerium D 2) Kokkuvõttev töö §19–23. Õpilane koostab sündmuste rea ühe inimese elus, mis viisid Eesti Vabariigi sünnini ja selgitab nende sündmuste omavahelisi seoseid kui ka seda, kuidas nii üksikisiku kui rahva saatus võib sõltuda igaühe isiklikest valikutest kui ka globaalsetest oludest. Kriteerium D
Ühine lugemisvara	<p>Antons, K.; Hallik, T. <i>Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo</i>. Maurus, 2015.</p> <p>Antons, K.; Hallik, T. <i>Eesti ajaloo töövihik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo</i>. Maurus, 2015.</p> <p>Töölehed, esitlused (kogu õppematerjal on kättesaadav TERA-s)</p>	<p>Antons, K.; Hallik, T. <i>Eesti ajaloo õpik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo</i>. Maurus, 2015.</p> <p>Antons, K.; Hallik, T. <i>Eesti ajaloo töövihik 5. klassile. Pääsukese lend läbi ajaloo</i>. Maurus, 2015.</p> <p>Töölehed, esitlused (kogu õppematerjal on kättesaadav TERA-s)</p>

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: ÜHISKONNAÕPETUS	Klass: 5 (MYP 1)
	1. osa	2. osa	3. osa
Osa pealkiri	Mina ja minu inimesed	Riik ja kodanikuühiskond	Töö ja tarbimine
Põhimõiste	Süsteemid	Süsteemid	Globaalsed mõjud
Seotud mõisted	Õigused Võim Juhtimine Koostöö	Kodakondsus, juhtimine, valitsemine, lõimumine	Koostöö, vastastikune mõju, globaliseerumine
Globaalne kontekst	Identiteetid ja suhted	Identiteetid ja suhted	Globaliseerumine ja jätkusuutlikkus
Uurimuslik väide	Inimrühmad on süsteemid, mille aluseks on kindlad õigused, juhtimine, koostöö ning identiteet.	Riik on süsteem inimrühmade juhtimiseks ja nende suhete korraldamiseks.	Tööd ja tarbimist suunavad globaalsed mõjud, mis eeldavad suuremat koostööd jätkusuutlikkuse tagamiseks.
MYP ainegrupi õpieesmärgid	C (edastamine), D (kriitiline mõtlemine)	A (teadmine ja mõistmine)	B (uurimine)
Õpipädevused	Sotsiaalsed oskused – koostöö tegemine – õpilane seisab oma õiguste ja vajaduste eest	Suhtlemisoskused – kirjaliku info kogumine ja edasiandmine – õpilane kasutab kirjalike tööde kavandamisel ideede organiseerimise võtteid	Sotsiaalsed oskused – koostöö oskused – õpilane võtab vastutust oma tegude eest
Sisu	1) kirjeldab demokraatia põhimõtete toimimist koolis; 2) toetab oma suhtumise ja tegutsemisega koolidemokraatiat; 3) tunneb ÜRO lapse õiguste konventsiooni põhimõtteid, nimetab lapse õigusi, teab õiguste	1) teab, et Eesti on demokraatlik vabariik, nimetab Vabariigi Valitsuse, Riigikogu ja Vabariigi Presidendi peamisi ülesandeid; 2) teab, mis on kohalik omavalitsus, toob näiteid oma valla/linna omavalitsuse tegevuse kohta;	1) teeb vahet vajadustel, soovidel ja võimalustel; 2) teab, kuidas raha teenitakse ja millest koosneb pere eelarve; oskab kulutusi tähtsuse järjekorda seada, koostada eelarvet oma taskuraha piires ning oma aega planeerida; 3) teab internetipanga ja pangakaardi (PIN-koodi) turvalise kasutamise reegleid;

	<p>ja vastutuse tasakaalu; 4) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid inimõigus, seadus, demokraatia; 5) teab, et kõik on võrdsed seaduse ees ja peavad seadusi täitma, toob näiteid seaduskuuleka käitumise kohta. 6) iseloomustab demokraatia põhimõtteid; 7) teab ja austab inimõigusi; 8) seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid võrdõiguslikkus ja sallivus; 9) nimetab Eestis ja kodukohas elavaid rahvarühmi ning kirjeldab nende eluolu ja kultuuritraditsioone; 10) nimetab Eestis esindatud peamisi usundeid ja kirjeldab nende kombeid; 11) toob näiteid naiste ja meeste võrdsete õiguste ning nende rikkumise kohta Eestis; 11) suhtub sallivalt erinevustesse; 12) teab ja hoiab kogukonna traditsioone;</p>	<p>3) seletab oma sõnadega ning kasutab kontekstis mõisteid rahvus, riik; 4) teab, mis on isikutunnistus ja reisidokumendid (pass, isikutunnistus); 5) nimetab ja näitab kaardil Eesti naaberriike ning toob näiteid, kuidas muu maailm mõjutab elu Eestis. 6) seletab oma sõnadega ja kasutab kontekstis mõisteid kodanikuühendus, kodanikualgatus, vabatahtlik tegevus; 7) nimetab kodukohas tegutsevaid seltse, klubisid ja ühendusi ning kirjeldab nende tegevust; 8) nimetab kodukohas ja koolis tegutsevaid noorteorganisatsioone ning kirjeldab nende tegevust; 9) teab kodukoha kodanikualgatusi ning algatab neid ja osaleb neis võimaluse korral; 10) toob näiteid vabatahtliku töö kasulikkuse kohta; märkab probleeme ja pakub vajajatele abi;</p>	<p>4) iseloomustab, milliseid isiksuse omadusi, teadmisi ja oskusi eeldavad erinevad elukutsed ja ametid; 5) selgitab erinevate elukutsete vajalikkust ühiskonnale; 6) oskab tarbijana märgata ja mõista tooteinfot ning tunneb tarbija õigusi.</p>
<p>Kokkuvõttev tegevus</p>	<p>Õpilane kujundab omale valimisplakati (C) ning osaleb klassivanema valimistel kandideerija või valijana ning kirjutab valimiste kohta ülevaate, kus ta analüüsib valimiste käiku ja tulemust ning enda valikut (D).</p>	<p>Õpilane sooritab teadmiste kontrolli riiklike institutsioonide kohta. Teadmiste kontrollis kajastuvad institutsioonid (Vabariigi Valitsus, Riigikogu, Vabariigi President, kohalik omavalitsus) ning erinevate institutsioonide omavahelised seoseid. (A)</p>	<p>Õpilane uurib oma pere toitumis- ja tarbimisharjumusi ning täidab tarbimispäevikut. Päevikus kajastuvad pere ostetud toiduainete tüübid ning tehtud kulutused (B).</p>

Ühine lugemisvara	1) Mosaiik. 6. klassi ühiskonnaõpetuse õpik Ene Kulderknup, Riina Kippak, Anne Kloren, Kaja Peetris 2) Ainekursus Teras.	1) Mosaiik. 6. klassi ühiskonnaõpetuse õpik Ene Kulderknup, Riina Kippak, Anne Kloren, Kaja Peetris 2) Ainekursus Teras.	1) Mosaiik. 6. klassi ühiskonnaõpetuse õpik Ene Kulderknup, Riina Kippak, Anne Kloren, Kaja Peetris 2) Ainekursus Teras.
--------------------------	---	--	---

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: AJALUGU			Klass: 6 (MYP 2)
	1. osa	2. osa	3.osa	4. osa	
Osa pealkiri	Muinasaeg	Vanad Idamaad	Vana-Kreeka	Vana-Rooma	
Põhimõiste	Muutus	Aeg, koht ja ruum	Süsteemid	Aeg, koht ja ruum	
Seotud mõisted	Innovatsioon ja revolutsioon Koostöö	Tsivilisatsioon Olulisus	Valitsemine Kultuur	Olulisus Vaatenurk	
Globaalne kontekst	Orienteerumine ajas ja ruumis	Teaduslik ja tehnoloogiline innovatsioon	Identiteedid ja suhted	Isiklik ja kultuuriline väljendus	
Uurimuslik väide	Inimesed teevad koostööd, et leida muutustega toime tulemiseks innovaatilisi viise.	Tsivilisatsioonid on arenenud erineval ajal ja erinevates kohtades ning nende tsivilisatsioonide saavutused on mõjutanud tänapäeva maailma.	Erinevatel kultuuridel ja valitsemissüsteemidel on ajaloolised juured.	Asjade olulisus muutub ajas ja sõltub vaatenurgast.	
MYP ainegrupi õpieesmärgid	A (teadmine ja mõistmine) D (kriitiline mõtlemine)	B (uurimine), C (edastamine)	C (edastamine), A (teadmine ja mõistmine)	B (uurimine), D (kriitiline mõtlemine)	
Õpipädevused	Mõtlemisoskused – kriitiline mõtlemine – õpilane teeb põhjendatud järeldusi ja üldistusi	Sotsiaalsed oskused – koostöö oskused – õpilane delegeerib ja jagab vastutust	Uurimistöö oskused – otsib infot enda ja teiste informeerimiseks.	Mõtlemisoskused – loovmõtlemine – õpilane kasutab olemasolevat teadmist uute ideede, toodete ja protsesside loomisel	

<p>Sisu</p>	<p>Milline oli muinasaja inimese eluviis? Millised olid muinasaja inimese tegevusalad? Missuguseid muudatusi ühiskonnaelus tõi kaasa metallide kasutusele võtmine? Miks ja millistes piirkondades sai alguse põlluharimine? Oskab seletada mõisteid kiviaeg, pronksiaeg ja rauaaeg. Mida tähendab varanduslik ebavõrdsus?</p>	<p>Vanaaja sisu ja üldisloomustus. Vana-Egiptuse riigikorraldus, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Mesopotaamia, sumerite linnriigid, leiutised (ratas, potikeder), Hammurabi seadused, eluolu, religioon, kultuurisaavutused. Iisraeli ja Juuda riik, ainujumala usk, Vana Testament, kümme käsku, muistne Hiina, muistne India</p>	<p>Vanim kõrgkultuur Euroopas. Kreeka ja Mükeene kultuur. Kreeka linnriigid. Ühiskonnakorraldus ja kasvatus Ateenas ning Spartas. Aleksander Suure sõjaretk ning maailmariigi tekkimine. Vana-Kreeka kultuur ja religioon, eluolu ja mütoloogia. Olümpiamängud. Homerose kangelaseepika, ajalookirjutus, teater, kunst, arhitektuur, skulptuur, Vaasimaal. Vana-Kreeka kultuuri tähtsus</p>	<p>Rooma riigi tekkimine, looduslikud olud, kuningad. Rooma Vabariigi algus ja ühiskondlik korraldus. Rooma võimu laienemine Vahemere maades. Hannibal, Caesar, vabariigi lõpp. Rooma keisririigi ühiskondlik korraldus. Augustus, Rooma impeerium ja selle lõhenemine. Vana-Rooma kultuur, kunst ja arhitektuur, rahvas ja eluolu, avalikud mängud. Ristiusu teke, Uus Testament.</p>
<p>Kokkuvõttev tegevus</p>	<p>Õpilased omandavad tundides teadmisi muinasaja kohta ning kirjutavad arutluse, kus kirjeldavad vähemalt viit olulisemat esiaja innovatsiooni ning valivad neist vähemalt kaks ja põhjendavad üksikasjalikult nende olulisust (D).</p>	<p>Õpilased uurivad rühmades ühe loosiga saadud tsivilisatsiooni saavutusi ja seoseid tänapäeva maailmaga (B) ja koostavad vaatmiku (C).</p>	<p>Õpilased lavastavad raadiosaatena katkendi antiikolümpiamängudest (C). Õpilased sooritavad teadmiste kontrolli Vana-Kreeka kultuurilise ja poliitilise elu ning uskumuste teemadel. (A)</p>	<p>Õpilased uurivad Vana-Rooma vaatamisväärsusi ja tänapäevaseid reisibrošüüre (B) ning koostavad turistile mõeldud Vana-Rooma tutvustava voldiku või brošüüri (impeeriumi ulatus, vaatamisväärsused, laienemine jms). Õpilased koostavad SWOT-analüüsi Vana-Rooma teemadel.(D).</p>
<p>Ühine lugemisvara</p>	<p>Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajalooõpik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010 Töövihik: Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajaloo töövihik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010</p>	<p>Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajalooõpik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010 Töövihik: Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajaloo töövihik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010</p>	<p>Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajalooõpik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010 Töövihik: Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajaloo töövihik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010</p>	<p>Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajalooõpik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010 Töövihik: Kõiv, Mati, Piir, Milvi Martina. Ajaloo töövihik 6. klassile.Vanaaeg. I ja II osa. Avita 2010</p>

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: AJALUGU		Klass: 7 (MYP 3)
	1. osa	2. osa	3. osa	4. osa
Osa pealkiri	Inimene ja tema positsioon	Inimene kirikus ja linnas	Inimene ja koht ühiskonnas	Muutused inimese maailmapildis
Põhimõiste	Süsteemid	Aeg, koht, ruum	Süsteemid	Globaalsed mõjud
Seotud mõisted	Vastastikune sõltuvus, valitsemine	Identiteet, kultuur, ideoloogia	Vastastikune sõltuvus, põhjuslikkus	Innovatsioon ja revolutsioon, tsivilisatsioon
Globaalne kontekst	Identiteetid ja suhted	Globaalsed mõjud	Identiteetid ja suhted	Teaduslik ja tehniline innovatsioon
Uurimuslik väide	Inimese positsioon ühiskonnas mõjutab tema eluviisi ja -korraldust.	Kaubandus ja religioon seovad ühiskonna globaalseks tervikuks.	Riigid ja nende suhted on kujunenud konfliktide ja muutuste tulemusena.	Innovatsioon ja tehnilis-teaduslik areng aitas muuta maailmapilti globaalseks.
MYP ainegrupi õpieesmärgid	A (teadmine ja mõistmine), D (kriitiline mõtlemine)	A (teadmine ja mõistmine), B (uurimine)	C (edastamine), D (kriitiline mõtlemine)	A (teadmine ja mõistmine), B (uurimine)
Õpipädevused	Suhtlemisoskused – Suhtlemine – õpilane organiseerib ja esitab infot loogiliselt	Enesejuhtimisoskused – edukas aja- ja töö planeerimine – õpilane peab kinni tähtaegadest	Sotsiaalsed oskused –koostöö tegemine – õpilane arendab empaatiavõimet	Mõtlemisoskused – kriitiline mõtlemine – õpilane mõtestab ümber oma teadmised uute tõendite ja informatsiooni valguses
Sisu	Õpilane kirjeldab läänikorda, feodaalset hierarhiat, seisuslikku ühiskonda, naturaalmajandust ning talupoegade ja feodaalide elulaadi; seletab mõisteid senjäär, vasall, feodaal,	Õpilane teab kiriku osa keskaja ühiskonnas nii kultuuripärandi säilitajana kui ka maailmapildi kujundajana, mõistab kirikupühade rolli keskaegses ühiskonnas. Õpilane seletab mõisteid	Õpilane kirjeldab Rooma impeeriumi lagunemist, germaanlaste riikide teket. Õpilane iseloomustab Frangi riigi osatähtsust varakeskaegses ühiskonnas ja Frangi riigi jagunemise tagajärgi; teab, kuidas kujunes Bütsantsi riik ja	Õpilane kirjeldab Eesti poliitilist ajalugu muinasaja lõpul ja Muistse Vabadusvõitluse kontekstis. Õpilane mõistab vastastikuste suhete muutumisi Põhjala ristsõja kontekstis. Õpilane kirjeldab

	<p>pärisori. Õpilane on tutvunud keskaegse maailmapildi mõju maailma ajaloole. Õpilane mõistab keskaja ühiskonna üldisloomustust ja periodiseeringut, läänikorra põhimõtteid ja keskaegset eluolu. Õpilane teadvustab vastastikuseid seoseid ja süsteemset seotust seisusliku ühiskonna toimimises.</p>	<p>paavst, patriarh, piiskop, preester, munk, nunn, romaani stiil, gooti stiil, koraan, Muhamed, mošee, Meka, reformatsioon, protestandid, luteri usk, renessanss, humanism; teab, kes oli Martin Luther ja milles seisnes tema tähtsus. Õpilane teab, kuhu tekkisid keskaegsed linnad, ning kirjeldab keskaegse linna eluolu. Õpilane mõistab globaalsete kaubateede seoseid ning kaubanduse tähtsust linnade arenemises ning sellest tulenevaid regionaalseid eripärasid. Õpilane teab mõisteid tsunft, gild, raad.</p>	<p>tekkis Vana-Vene riik; iseloomustab araabia kultuuri ja selle mõju Euroopale, näitab kaardil araablaste vallutusi seletab mõisteid_ Inglise parlament; teab, kes olid Karl Suur ja Justinianus I, ning iseloomustab nende tegevust; keskaja ühiskonda Saksamaa, Inglismaa ja Prantsusmaa näitel. Kirjeldab Saksa-Rooma keisririiki, parlamendi kujunemine Inglismaal, Prantsusmaa ühendamist. Õpilane kirjeldab viikingite elu, nimetab ja näitab kaardil nende retkede põhisuundi. Õpilane toob esile ristisõdade eesmärgid ja tulemused.</p>	<p>ristiusustamise ja Vana-Liivimaa tekkega seotud muutusi ühiskondlikus struktuuris, majanduses ja valitsemises. Õpilane toob esile muutusi Eesti arengus 16. sajandil, Liivi sõja puhkemise ajendit, põhjuseid ja tagajärgi. Õpilane toob esile ristisõdade eesmärgid ja tulemused; teab, kuidas mõjutasid varauusaegset ühiskonda maadeavastused, tehnoloogia areng; seletab mõisteid maadeavastused, renessanss, humanism; teab, kes olid Kolumbus ja Leonardo da Vinci, ning iseloomustab nende tegevust.</p>
Kokkuvõttev tegevus	<p>Õpilane kirjutab arutluse indiviidi erinevast sotsiaalsest positsioonist keskajal. (A & D)</p>	<p>Õpilane koostab lühiuurimuse vabalt valitud keskaegsest kirikust (kirik kui ruum (B), kiriku roll (D) ja saadab seda omal soovil töö kogudusele.</p>	<p>Õpilane loob virtuaalse seina (C) (www.padlet.com), kus kajastab Euroopa poliitilist ajalugu ja muutis valitsemises ja kaardil keskaja jooksul. Õpilane koostab analüüsi (D), milles toob esile sarnasused ja erinevused keskaegse Lääne-Euroopa ja selle naabrite vahel.</p>	<p>Õpilane sooritab teadmiste kontrolli (A), mis käsitleb Muinas-Eestit ja Liivimaa ristiusustamist. Õpilane uurib (B) ühe renessanssiperioodi kultuuritegelase teoste, rolli ja biograafiliste andmete kohta ning esitab need visuaalselt.</p>
Ühine lugemisvara	<p>Inna Põltsam-Jürjo, Pärtel Piirimäe, Ursula Vent Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, I osa ja Inna Põltsam-Jürjo, Juhan Kreem, Pärtel Piirimäe,</p>	<p>Inna Põltsam-Jürjo, Pärtel Piirimäe, Ursula Vent Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, I osa ja Inna Põltsam-Jürjo, Juhan Kreem, Pärtel Piirimäe, Marika Mägi,</p>	<p>Inna Põltsam-Jürjo, Pärtel Piirimäe, Ursula Vent Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, I osa ja Inna Põltsam-Jürjo, Juhan Kreem, Pärtel Piirimäe, Marika Mägi, Regina-Maria Blauhut, Kattri</p>	<p>Inna Põltsam-Jürjo, Pärtel Piirimäe, Ursula Vent Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, I osa ja Inna Põltsam-Jürjo, Juhan Kreem, Pärtel Piirimäe, Marika Mägi, Regina-Maria</p>

	Marika Mägi, Regina-Maria Blauhut, Kattri Ezzoubi Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, II osa + TERA ainekursus Stuudiumis	Regina-Maria Blauhut, Kattri Ezzoubi Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, II osa+ TERA ainekursus Stuudiumis	Ezzoubi Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, II osa + TERA ainekursus Stuudiumis	Blauhut, Kattri Ezzoubi Ajaloo õpik 7. klassile. Keskaeg, II osa + TERA ainekursus Stuudiumis
--	---	---	---	---

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: AJALUGU			Klass: 8 (MYP 4)	
	1. osa	2. osa	3.osa	4.osa		
Osa pealkiri	Riik ja ühiskond	Inimene ja kultuur	Moderniseerimine	Revolutsioonid		
Põhimõiste	Süsteemid	Aeg, koht ja ruum	Aeg, koht ja ruum	Muutus		
Seotud mõisted	Valitsemine, identiteet, vaatenurk	Kultuur, ideoloogia, tähtsus	Kultuur, ideoloogia, innovatsioon, põhjuslikkus	Innovatsioon ja revolutsioon, põhjuslikkus, konflikt		
Globaalne kontekst	Orienteerumine ajas ja ruumis	Identiteedid ja suhted	Identiteedid ja suhted	Õigus ja areng		
Uurimuslik väide	Valitsemisüsteemide tähendus muutub ajas ja sõltub vaatenurgast.	Inimese identiteeti kujundavad kultuur ja erinevad ideoloogiad.	Kultuuriline ja majanduslik areng tõi kaasa ühiskondade moderniseerumise.	Ühiskonnad kogevad erinevatel põhjustel revolutsioonilisi muutusi, mis võivad kaasa tuua nii positiivset kui negatiivset.		
MYP ainegrupi õpieesmärgid	A (teadmine ja mõistmine), D (kriitiline mõtlemine)	B (uurimine), C (edastamine)	A (teadmine ja mõistmine), B (uurimine)	C (edastamine), D (kriitiline mõtlemine).		
Õpipädevused	Mõtlemisoskused – kriitiline mõtlemine – õpilane tõlgendab andmeid	Suhtlemisoskused – suhtlemine – õpilane valib kirjutamise stiile vastavalt eesmärgile ja lugejale	Uurimisoskused – infotöötlusoskused – õpilane hindab ja valib infoallikad ja digitaalsed vahendid vastavalt nende sobivusele konkreetseks ülesandeks	Sotsiaalsed oskused – koostöö tegemine – õpilane peab edukalt läbirääkimisi		
Sisu	1) selgitab valitsemiskorralduse muutusi uusajal: seisuslik riik, absolutism, valgustatud absolutism, parlamentarism;	1) USA iseseisvumine, Iseseisvussõda, USA riiklik korraldus 2) teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja kirjeldab Ameerika	1) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustus, rahvuslik liikumine, venestamine, liberalism, konservatism, sotsialism. 2) kirjeldab rahvuslikku liikumist	1) selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju; 4) toob esile ühiskonna ümberkorraldamise võimalusi reformide ja revolutsiooni teel ning saab aru,		

	<p>2) teab, kuidas tekkisid Ameerika Ühendriigid, ja kirjeldab Ameerika Ühendriikide riigikorraldust</p> <p>3) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid valgustatud absolutism, absolutism, parlamentarism;</p> <p>4) teab, kes olid Louis XIV, Peeter I ning iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Ühendriikide riigikorraldust</p> <p>3) selgitab Prantsuse revolutsiooni ning Napoleoni reformide põhjusi, tagajärgi ja mõju</p> <p>4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid reform, revolutsioon, restauratsioon</p> <p>5) teab, kes olid Napoleon ja Louis XVI ning iseloomustab nende tegevust.</p>	<p>Eestis ja Euroopas;</p> <p>Kultuur 19. sajandil ja 20. sajandi algul: eluolu, ajakirjandus, seltsiliikumine, sh kodukohas.</p> <p>Industriaalühiskonna kujunemine, tööstuslik pööre, vabrikutootmine, linnastumine, industriaalühiskonna sotsiaalne pale, 19. sajandi poliitilised õpetused.</p> <p>Rahvuslus ja rahvusriigid, rahvusluse kasv Euroopas, rahvusriigi loomine Saksamaa näitel, Saksa keisririik. Eesti 19. sajandil ja 20. sajandi algul, Vene impeeriumi äärealade poliitika, talurahvaseadused, rahvuslik ärkamine, selle eeldused, liidrid ja üritused, venestusaeg,</p>	<p>mille poolest need erinevad;</p> <p>2) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid reform, revolutsioon, restauratsioon</p> <p>3) teab, kes olid Napoleon ning iseloomustab nende tegevust. Prantsuse revolutsioon ja Napoleoni ajastu. Prantsuse revolutsiooni põhjused ja kulg, Napoleoni reformid, Viini kongress ja poliitilised muutused Euroopa kaardil Vestfaali rahu ning Viini kongressi tulemusena, Prantsuse revolutsiooni ja Napoleoni sõdade tähtsus Euroopa ajaloos.</p>
<p>Kokkuvõttev tegevus</p>	<p>Allika analüüs: OPVL-mudeliga: tekstid, ajajooned, maalid</p> <p>Õpilaste kriteeriumitöö koosneb kahest osast:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. A- õpilased selgitavad mõisteid ja vastavad etteantud küsimustele ning põhjendavad oma seisukohti. 	<p>Õpilane koostab ajalehe ühe revolutsioonilise Prantsusmaa poliitilise liikumise toetuseks. Õpilane uurib erinevaid poliitilisi liikumisi, nende juhtfigureid ning seisukohti (B) pealkirja ja kujunduse (C), mis kajastavad välja antud teemade hulgast sündmused, isikud, mida ajalehes kajastatakse. Antud töö peaksid olema järgmised žanrid: uudislood, arvamislugu, intervjuu, reportaaž, kuulutused ja</p>	<p>Õpilased loovad väikestes rühmades plakatid Tartu kultuuriväärtuste kohta (A, B).</p>	<p>Õpilased uurivad oma rolli tausta (D) ja lavastavad kohtuprotsessi (C). FB event, live-ülekanne</p>

	D- õpilased valivad ühe teksti ja ühe maali ning analüüsivad seda allikat OPVL-mudeliga	vabalt valikul midagi veel.		
Ühine lugemisvara	TERA, ajaloo õpik 8. klassile. Uusaeg, I osa ja II osa	TERA, ajaloo õpik 8. klassile. Uusaeg, I osa ja II osa	TERA, ajaloo õpik 8. klassile. Uusaeg, I osa ja II osa	TERA, ajaloo õpik 8. klassile. Uusaeg, I osa ja II osa

Õppeaine: AJALUGU				Klass: 9 (MYP 5)
	1. osa	2.osa	3. osa	4. osa
Osa pealkiri	Maailm kahe maailmasõja vahel	II maailmasõda	Külm sõda	Kommunismi lagunemine
Põhimõiste	Globaalsed mõjud	Globaalsed mõjud	Süsteemid	Muutus
Seotud mõisted	Vastastikune sõltuvus, põhjuslikkus, ideoloogia	Konflikt, vaatenurk	Konflikt, perspektiiv	Tähtsus
Globaalne kontekst	Identiteedid ja suhted	Globaliseerumine ja jätkusuutlikkus	Orienteerumine ajas ja ruumis	Õiglus ja areng
Uurimuslik väide	Vastandlikud ideoloogiad võivad põhjustada globaalseid muutusi.	Riikide soov võimu laiendada võib olla sõdade puhkemise põhjuseks ja rahu sõlmimine sõltub globaalsest koostööst ja õiglusest.	Kahe suurriigi vaheline konflikt võib mõjutada inimkonna saatust.	Muutused maailmas võimaldavad õigluse jalule seada.
MYP ainegrupi õpiesmärgid	B (uurimine) C (edastamine)	A (teadmine ja mõistmine) D (kriitiline mõtlemine)	A (teadmine ja mõistmine) D (kriitiline mõtlemine) (Seoses koroonaga jäi see töö ära)	B (uurimine) C (edastamine)
Õpipädevused	Suhtlemisoskused – kirjaliku info kogumine ja edastamine – õpilane struktureerib infot kokkuvõttesse, esseedesse, aruannetesse	Enesejuhtimisoskused – eneseanalüüs – õpilane võtab arvesse eetilisi, kultuurilisi ja keskkonnamõjusid	Mõtlemine – kriitilise mõtlemise oskused – õpilane tunneb ära väljaütlemata eeldusi ja kallutatust	Mõtlemisoskused – ülekandmine – õpilane kasutab olemasolevaid teadmisi uute hankimiseks
Sisu	Õpilane:	Õpilane:	Õpilane:	Õpilane:

	<p>1) näitab kaardil Esimese maailmasõja järel toimunud muutusi;</p> <p>2) iseloomustab ning võrdleb demokraatlikku ja diktatuurset ühiskonda;</p> <p>4) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid demokraatia, diktatuur, autoritarism, totalitarism,</p> <p>3) fašism, kommunism, natsionaalsotsialism, repressioon, Rahvaste Liit, Versailles' süsteem, parlamentarism,</p> <p>4) teab, kes olid Jossif Stalin, Benito Mussolini, Adolf Hitler, Franklin Delano Roosevelt,</p>	<p>1) selgitab Eesti iseseisvumist;</p> <p>2) kirjeldab ning võrdleb Eesti Vabariigi arengut demokraatliku parlamentarismi aastail ja vaikival ajastul;</p> <p>3) kirjeldab kultuuri arengut ja eluolu Eesti Vabariigis ning maailmas, nimetab uusi kultuurinähtusi ja tähtsamaid kultuurisaavutusi;</p> <p>4) teab, milline oli rahvusvaheline olukord Teise maailmasõja eel;</p> <p>5) teab, millal algas ja lõppes Teine maailmasõda, toob esile Teise maailmasõja puhkemise põhjused, sõja tulemused ja tagajärjed;</p> <p>6) kirjeldab kaardile tuginedes Teise maailmasõja sõjategevuse kulgu;</p> <p>7) selgitab MRP ja baaside lepingu tähtsust Eesti ajaloos;</p> <p>8) iseloomustab Eesti Vabariigi iseseisvuse kaotamist;</p> <p>9) teab, mis riigid tegutsesid koostöös Saksamaaga ning mis riikidest moodustus Hitlerivastane koalitsioon;</p> <p>10) seletab mõisteid</p>	<p>1) teab külma sõja põhijooni ning toob esile selle avaldumist ja vorme, näitab kaardil tähtsamaid külma sõja aegseid kriisikoldeid;</p> <p>2) Kolmas Maailm</p> <p>3) kirjeldab tööstusriikide arengut USA ja Saksamaa Liitvabariigi näitel;</p> <p>4) Nõukogude Liit pärast II maailmasõda (sh Eesti)</p> <p>5) iseloomustab kultuuri ja eluolu muutumist 20. sajandi vältel;</p> <p>6) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid külm sõda, kriisikolle, kollektiviseerimine, industrialiseerimine, metsavennad, plaanimajandus, massirepressioon, Atlandi Harta</p>	<p>1) teab ja näitab muutusi maailma poliitilisel kaardil 1990. aastail;</p> <p>2) kirjeldab kommunistlikku ühiskonda NSV Liidu näitel ning Eesti arengut NSV Liidu koosseisus;</p> <p>3) toob esile kommunistliku süsteemi kokkuvarisemise põhjused ja tagajärjed;</p> <p>4) kirjeldab Eesti iseseisvuse taastamist ja Eesti Vabariigi arengut;</p> <p>5) seletab ja kasutab kontekstis mõisteid perestroika, glasnost, Euroopa Liit, NATO, Balti kett, laulev revolutsioon;</p> <p>6) teab, kes olid Mihhail Gorbatšov, Boris Jeltsin, Arnold Rüütel, Lennart Meri, Edgar Savisaar ja Mart Laar, ning iseloomustab nende tegevust.</p>
--	--	---	--	--

		MRP, holokaust, küüditamine, baaside leping, okupatsioon, ÜRO.		
Kokkuvõttev tegevus	Õpilased tutvuvad propaganda olemuse, mõju ja ajastukohaste näidetega. Grupitööna koostavad õpilased allikat analüüsiva ülevaate propagandateostest, mis esitavad ühe 20. sajandi ideoloogia aluspõhimõtteid. (B, C)	Kokkuvõttev tegevus selgub I poolaasta II pooles.	Õpilane analüüsib allikaid OPVL-mudeli järgi (A, D).	Õpilane viib läbi uurimuse oma perekonna või sugulaste seas teemal "Eesti taasiseseisvumine" (B, C)
Ühine lugemisvara		Einar Värä, Ago Pajur, Tõnu Tannberg Ajaloo õpik 9. klassile. Lähiajalugu, I ja II osa. Urma Linnus, Ene Tannberg Ajaloo töövihik 9. klassile. Lähiajalugu, I ja II osa.	Einar Värä, Ago Pajur, Tõnu Tannberg Ajaloo õpik 9. klassile. Lähiajalugu, I ja II osa. Urma Linnus, Ene Tannberg Ajaloo töövihik 9. klassile. Lähiajalugu, I ja II osa.	

Ainegrupp: ÜHISKONNAAINED		Õppeaine: ÜHISKONNAÕPETUS			Klass: 9 (MYP 5)
	1. osa	2. osa	3.osa	4.osa	
Osa pealkiri	Ühiskonna sotsiaalne struktuur	Ühiskonnaliikmete õigused. Meedia ja teave	Demokraatia ja Eesti valitsemiskord		Majanduslik toimetulek ja tööhõive
Põhimõiste	Aeg, koht ja ruum	Muutus	Süsteemid		Globaalsed mõjud
Seotud mõisted	Vastastikune sõltuvus, põhjuslikkus, koostöö	Identiteet, vastastikune sõltuvus, vaatenurk	Tähtsus, valitsemine, ideoloogia		Vastastikune sõltuvus, põhjuslikkus, innovatsioon
Globaalne kontekst	Identiteedid ja suhted	Isiklik ja kultuuriline väljendus	Õiglus ja areng		Globaliseerumine ja jätkusuutlikkus
Uurimuslik väide	Ühiskonna sotsiaalne struktuur kujundab inimeste omavahelisi suhteid ja identiteeti.	Identiteedid ja vaatenurgad sõltuvad inimese õiguslikust positsioonist ja meediatarbimisest.	Riik on tähtis süsteem, mida valitsetakse õiglust ja arengut silmas pidades.		Globaliseerumine avaldab mõju majandusele, põhjustades vastastikust sõltuvust ning kasvatades vajadust innovatsiooni järele.
MYP ainegrupi õpieesmärgid	B (uurimine), C (edastamine)	A (teadmine ja mõistmine), D (kriitiline mõtlemine)	D (kriitiline mõtlemine), A (teadmine ja mõistmine)		B (uurimine), C (edastamine)
Õpipädevused	Sotsiaalsed oskused – koostöö tegemine – õpilane aitab teistel õnnestuda.	Uurimistöö oskused – info leidmise ja kasutamise oskus – õpilane otsib infot, et olla ise informeeritud ja et informeerida teisi.	Suhtlemisoskused – kirjaliku info kogumine ja edasiandmine – õpilane kasutab kirjalike tööde kavandamisel ideede organiseerimise võtteid		Enesejuhtimisoskused – eneseanalüüsioskused – õpilane näeb oma tugevusi ja nõrkusi õppijana

<p>Sisu</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid sotsiaalne kihistumine, sotsiaalne sidusus, sotsiaalne tõrjutus. 2. Väärtustab sotsiaalset sidusust. 3. Väärtustab sotsiaalset õiglust. 4. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet mitmekultuurilisus. 5. Mõistab kultuuride erinevusi ja oskab suhelda teiste kultuuride esindajatega. 6. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik sektor, avalik-õiguslik asutus, riigiasutus. 7. Selgitab avaliku sektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas. 8. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid erasektor, eraettevõtte. 9. Selgitab erasektori spetsiifikat ja rolli ühiskonnas. 10. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>mittetulundussektor, sihtasutus</i>. 11. Teab sotsiaalse ettevõtluse ja vabatahtliku töö võimalusi ning oskab neid kasutada. 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet <i>inimõigused</i>. 2. Selgitab inimõiguste olemust. 3. Oskab nimetada tähtsamaid inimõigusi. 4. Märkab inimõiguste rikkumist ning astub samme, et edendada inimõiguste järgimist. 5. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid põhiõigused, sotsiaal-majanduslikud õigused, poliitilised õigused, kultuurilised õigused. 6. Tunneb lapse õigusi ja lastekaitse põhimõtteid. 7. Tunneb õiguste ja kohustuste ning vabaduse ja vastutuse seost. 8. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>kodakondsus, kodanikuõigused, kodanikukohustused, kodakondsuseta isik</i>. 9. Tunneb kodanikuõigusi ja -kohustusi; väärtustab Eesti Vabariigi ja Euroopa Liidu kodakondsust. 10. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik arvamus, ajakirjandusvabadus. 11. Analüüsib ühe teema meediakäsitlust ning kasutab lihtsamaid 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Eristab demokraatiat ja autokraatiat, tunneb ning selgitab demokraatliku, autoritaarse ja totalitaarse ühiskonna põhijooni ning annab neile hinnangu. 2. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid demokraatia, autokraatia, totalitarism, võimude lahusus ja tasakaal. 3. Selgitab demokraatia põhimõtteid ja nende rakendamist riigivalitsemises. 4. Iseloomustab ja väärtustab demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt kaasamine, enamuse ja vähemuse arvestamine, igaühe võrdsus seaduse ees, seisukohtade mitmekesisus). 4. Käitub demokraatia põhimõtete järgi. 5. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>õigusriik, kodanikuõigused, kodanikuvabadused</i>. 6. Selgitab õigusriigi toimimise põhimõtteid. 7. Väärtustab demokraatlikke vabadusi ja tunneb demokraatlikus ühiskonnas kehtivaid reegleid (nt pluralismi, kaasamist, vähemusega arvestamist, igaühe võrdsust seaduse ees); käitub demokraatia põhimõtete järgi. 8. Teab ja oskab kasutada 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid riigieelarve, maksud, tulude ümberjagamine, ühishüve, sotsiaalne turvalisus, vaesus, sotsiaalkindlustus, sotsiaaltoetus. 2. Iseloomustab ettevõtluse ja riigi rolli majanduses. 3. Tunneb eelarve koostamise põhimõtteid. 4. Selgitab maksustamise eesmärgi ja põhimõtteid. 5. Teab Eestis kehtivaid makse ning üksikisiku õigusi ja kohustusi seoses maksudega. 6. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet tööturg. 7. Tunneb erineva haridusega inimeste võimalusi tööturul. 8. Teab, mida tähendab olla omanik, ettevõtja, tööandja, töövõtja, töötu. 9. Analüüsib ja hindab oma huve, võimeid ning võimalusi edasiõppimise ja karjääri planeerimisel. 10. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid brutopalk, netopalk, laen, investering, tarbijakaitse. 11. On orienteeritud enesearendamisele ning iseseisvale toimetulekule ühiskonnas. 12. Hindab ressursside piisavust ning enda oskusi ja võimeid tegutseda. 13. Oskab koostada isiklikku eelarvet. 14. Oskab arvutada netopalka. 15. Tunneb oma õigusi ja vastutust tarbijana. 16. Tarbib säästlikult.
--------------------	--	--	---	---

	<p>12. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>kodanikuühiskond, vabaühendus, mittetulundusühing</i>.</p> <p>13. Mõistab kodanikuühiskonna ning vabaühenduste toimimise põhimõtteid ja eesmärgi.</p> <p>14. Iseloomustab kodanikuühiskonna rolli demokraatia tagamisel.</p> <p>15. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>kodanikuosalus, kodanikualgatus</i>.</p> <p>16. Oskab kasutada tegutsemisvõimalusi kodanikuühiskonnas.</p> <p>17. Analüüsib probleeme ja pakub lahendusi.</p> <p>18. Algatab ning toetab koostööd ühiste eesmärkide seadmisel ja elluviimisel.</p>	<p>uurimismeetodeid.</p> <p>12. Orienteerub Eesti meediasüsteemis, suudab informatsiooni kriitiliselt hinnata ja kasutada.</p> <p>13. Arutleb meedia rolli üle ühiskonnas eakohaseid näiteid kasutades.</p> <p>14. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid avalik elu, eraelu, kommunikatsioonieetika.</p> <p>15. Tunneb autori (ka enda kui autori) õigusi ja vastutust erinevates suhtluskogukondades.</p> <p>16. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>reklaam, valimisreklaam, sotsiaalreklaam, kommertsreklaam, tootepaigutus</i>.</p> <p>17. Eristab infovoost reklaami erinevaid liike ja mõistab nende suhtluseesmärki.</p> <p>18. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet <i>plagiaat</i>.</p> <p>19. Kasutab töid vormistades nõuetekohast viitamist ja tsiteerimist.</p>	<p>kontekstis mõisteid <i>põhiseadus, põhiseaduslik institutsioon, põhiseaduslikud õigused, seadusandlik võim, opositsioon, koalitsioon, täidesaatev võim, president, õiguskantsler, riigikontroll, kohalik omavalitsus</i>.</p> <p>Teab ja oskab kasutada kontekstis mõistet <i>erakond</i>.</p> <p>9. Nimetab Eesti parlamendi erakondi.</p> <p>10. Tunneb ja oskab kasutada Eesti Vabariigi põhiseadust.</p> <p>11. Iseloomustab Eesti riigi poliitilist ja halduskorraldust (kaart).</p> <p>12. Suhtleb riigi- ja omavalitsusasutustega, sh riigi- ja omavalitsusasutuste portaale kasutades.</p> <p>13. Teab ja oskab kasutada kontekstis mõisteid <i>kohus, kolmeastmeline kohtusüsteem, õigusakt</i>.</p> <p>14. Mõistab seaduste järgimise vajadust ja seaduste eiramise tagajärgi ning teab, kuhu oma õiguste kaitseks pöörduda.</p> <p>15. Oskab leida vajalikku õigusakti ning kasutada elektroonilist Riigi Teatajat (eRT).</p>	
--	---	--	---	--

<p>Kokkuvõttev tegevus</p>	<p>Õpilased tutvuvad ühe Eestis tegutseva kogukonnaga, selle kommetega ja traditsioonidega ning tutvustavad seda kaasõpilastele (C). Õpilased uurivad vabaühenduste tegevusi ja kirjutavad põhjalikuma ülevaate ühe organisatsiooni eesmärkidest ja tegevusest (B)</p>	<p>Õpilased sooritavad teadmiste kontrolli (A) kodakondsuse ja inimõiguste valdkonnas. Õpilased peavad meediapäevikut, milles analüüsivad ühiskonnas toimuvaid protsesse ja erinevate infokanalite uudisvoogude iseloomu. (D).</p>	<p>Õpilased loovad isikliku virtuaalse riigi Nationstates keskkonnas. Kaaludes erinevaid probleemküsimusi kujundavad õpilased unikaalse poliitilise ja majandusliku seisukorraga riigi ning kirjutavad oma riigist analüüsi. (D) Õpilased mõistavad riiklike institutsioonide toimimist ja ülesandeid ning tõestavad seda teadmiste kontrolli läbimisega (A).</p>	<p>Õpilased uurivad isiklikku tarbimist, toodete tarneahelaid ja mõju keskkonnale. Selle alusel koostavad õpilased ohtra visuaalse materjaliga ülevaate (B). Õpilased tutvustavad kaasõpilastele ühte aktuaalselt keskkonnaprobleemi ja selle mõjusid. (C)</p>
<p>Ühine lugemisvara</p>	<ul style="list-style-type: none"> • TERA ainekursus • Järv, T., Raudla, H. ja Tereping, A-R. (2014). <i>Inimene ja Ühiskond. Inimese- ja Ühiskonnaõpetuse õpik 9. klassile.</i> Tallinn: Avita 	<ul style="list-style-type: none"> • TERA ainekursus • Ajakirjandus • Järv, T., Raudla, H. ja Tereping, A-R. (2014). <i>Inimene ja Ühiskond. Inimese- ja Ühiskonnaõpetuse õpik 9. klassile.</i> Tallinn: Avita 	<ul style="list-style-type: none"> • TERA ainekursus • Järv, T., Raudla, H. ja Tereping, A-R. (2014). <i>Inimene ja Ühiskond. Inimese- ja Ühiskonnaõpetuse õpik 9. klassile.</i> Tallinn: Avita 	<ul style="list-style-type: none"> • TERA ainekursus • Järv, T., Raudla, H. ja Tereping, A-R. (2014). <i>Inimene ja Ühiskond. Inimese- ja Ühiskonnaõpetuse õpik 9. klassile.</i> Tallinn: Avita